

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCA 35. Telefon száma 329.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. DALSZÍNHÁZ-UTCA 1. Telefon száma 542.

A függetlenségi és 48-as pártkörben megmaradtak elnökéhez.

Mélyen tisztelt elnök ur! Boldogult édes atyám utolsó óhájainak egyike volt, hogy a függetlenségi párt egységes legyen.

A párt egységét létrehozni megkísérlettem, de nem sikerült. Most valótlétem alatt egy nagyobb és mélyebb szakadás jött létre a pártnak.

Nem vagyok és nem is lehetek hivatalos véleményemre mondani a történet felett és véleményemre egy sem fektetne súlyt az a párt, a mely nem tartotta érdemesnek azt, hogy egy szerény kultúrával közölje a tervet, melynek megalkotásán külön össze- jöveteleken a pártnak képződött párt huzam- os ideig dolgozott.

Felhozta volna, hogy a szélső pártokhoz tartozó egyének mindig és mindenütt érős akaratu, érős egyéni nézetű független jellemek, a kikre kormányzót vagy vezért mint egyént vagy mint bizottságot ráerőszakolni nem lehet.

Felhozta volna, hogy a pártelnök és a vezető bizottság elnöke közt az emberi vetélykedés és szétválasztás a párta új viszállykodás magvát hinti el.

Felkeltetnem volna a figyelmet arra, hogy ha csak a közgyűlés kérdéseken szigorítottak a pártgyűlésem, a párt egy része lemond a reményről, hogy a párt valaha egyöntetű lehessen.

Azonban, mint egyszerű kultig, nem csak hogy nem hozhatom fel éveimet, de nem is hathatott arra, hogy a szakadás elkerülhető legyen.

Most nincs más hátra számomra, mint a szakadás konstataálni. Az egyik oldalon ott van egy pártrész, a melyben, bár vannak a párt szabadelvűb elmeiből többen, a többség, mely áruyalatot kölcsönöz, a pártnak olyan része, mely az egyházpolitikában nem követte az 1848-ki törvények szabadelvű szellemét.

A másik oldalon ott van a másik pártrész, a melyben egyöntetűleg minden tag nem csak rendületlen híve a függetlenségi eszméknek, de az 1848-ki törvények szabadsághozó és szabadelvű szellemét el

A függetlenségi és 48-as pártból.

Kemény Pál orsz. képviselő a következő levelet intézte Justh Gyula pártelnökéhez: Kedves barátom!

Bejelentem, hogy az elvűség alatt egyetlen párt kötelekbe belepek, kérék, légy szives ezt tudomásul venni. Midőn azonban ezt tettem, engedtem meg, hogy én, ki a február 22-diki ugynevezett pártservező gyűlésen szavazatommal egyik indítványhoz sem járultam, ezen gyűlésen szerzett impresszióimról beszámoljak s ezzel ezen emlékezetes gyűlés adó- tárhoz hozzájáruljak, másrészt röviden indok- lom, miért lepek be azon párt kötelekbe, mely teged tisztelt elnöknek.

A függetlenségi és 48-as párt kilépett részének elnökéhez. Mélyen tisztelt elnök ur! Köztudomású dolog az, hogy én első teendőmnek tekintettem, midőn hazajöttem, a függetlenségi pártoknak egyesítését megkísérlni.

En az egyesülés képezte édesatyám utolsó óhájainak egyikét. Fájós szívvel vettem tudomásá t azokról a tényekről, melyek a függetlenségi párt egy részének elszakadására vezettek.

De mint egyszerű kultigja a pártnak nem hátrihattam el a veszelty és nem csökkenthetem következeit a veszeltynek, midőn előidőztetett.

Midőn ezt tettem, kérék kerem új tag- társaimat, hogy tartásik folyton szem előtt annak lehetőségét, hogy azok, kik tegnap még testvéreink voltak, — holnap ismét azok lehetnek abban a magasztos eszme kultuszában, mely hazánk függetlenségé- nek, szabadságának és boldogságának esz- méje.

A legnagyobb tisztelettel Kossuth Ferencz.

A függetlenségi és 48-as pártból.

Kemény Pál orsz. képviselő a következő levelet intézte Justh Gyula pártelnökéhez: Kedves barátom!

Bejelentem, hogy az elvűség alatt egyetlen párt kötelekbe belepek, kérék, légy szives ezt tudomásul venni. Midőn azonban ezt tettem, engedtem meg, hogy én, ki a február 22-diki ugynevezett pártservező gyűlésen szavazatommal egyik indítványhoz sem járultam, ezen gyűlésen szerzett impresszióimról beszámoljak s ezzel ezen emlékezetes gyűlés adó- tárhoz hozzájáruljak, másrészt röviden indok- lom, miért lepek be azon párt kötelekbe, mely teged tisztelt elnöknek.

A függetlenségi és 48-as párt kilépett részének elnökéhez. Mélyen tisztelt elnök ur! Köztudomású dolog az, hogy én első teendőmnek tekintettem, midőn hazajöttem, a függetlenségi pártoknak egyesítését megkísérlni.

En az egyesülés képezte édesatyám utolsó óhájainak egyikét. Fájós szívvel vettem tudomásá t azokról a tényekről, melyek a függetlenségi párt egy részének elszakadására vezettek.

De mint egyszerű kultigja a pártnak nem hátrihattam el a veszelty és nem csökkenthetem következeit a veszeltynek, midőn előidőztetett.

Midőn ezt tettem, kérék kerem új tag- társaimat, hogy tartásik folyton szem előtt annak lehetőségét, hogy azok, kik tegnap még testvéreink voltak, — holnap ismét azok lehetnek abban a magasztos eszme kultuszában, mely hazánk függetlenségé- nek, szabadságának és boldogságának esz- méje.

A legnagyobb tisztelettel Kossuth Ferencz.

A függetlenségi és 48-as pártból.

Kemény Pál orsz. képviselő a következő levelet intézte Justh Gyula pártelnökéhez: Kedves barátom!

Bejelentem, hogy az elvűség alatt egyetlen párt kötelekbe belepek, kérék, légy szives ezt tudomásul venni. Midőn azonban ezt tettem, engedtem meg, hogy én, ki a február 22-diki ugynevezett pártservező gyűlésen szavazatommal egyik indítványhoz sem járultam, ezen gyűlésen szerzett impresszióimról beszámoljak s ezzel ezen emlékezetes gyűlés adó- tárhoz hozzájáruljak, másrészt röviden indok- lom, miért lepek be azon párt kötelekbe, mely teged tisztelt elnöknek.

A függetlenségi és 48-as párt kilépett részének elnökéhez. Mélyen tisztelt elnök ur! Köztudomású dolog az, hogy én első teendőmnek tekintettem, midőn hazajöttem, a függetlenségi pártoknak egyesítését megkísérlni.

En az egyesülés képezte édesatyám utolsó óhájainak egyikét. Fájós szívvel vettem tudomásá t azokról a tényekről, melyek a függetlenségi párt egy részének elszakadására vezettek.

De mint egyszerű kultigja a pártnak nem hátrihattam el a veszelty és nem csökkenthetem következeit a veszeltynek, midőn előidőztetett.

Midőn ezt tettem, kérék kerem új tag- társaimat, hogy tartásik folyton szem előtt annak lehetőségét, hogy azok, kik tegnap még testvéreink voltak, — holnap ismét azok lehetnek abban a magasztos eszme kultuszában, mely hazánk függetlenségé- nek, szabadságának és boldogságának esz- méje.

A legnagyobb tisztelettel Kossuth Ferencz.

A függetlenségi és 48-as pártból.

Kemény Pál orsz. képviselő a következő levelet intézte Justh Gyula pártelnökéhez: Kedves barátom!

Bejelentem, hogy az elvűség alatt egyetlen párt kötelekbe belepek, kérék, légy szives ezt tudomásul venni. Midőn azonban ezt tettem, engedtem meg, hogy én, ki a február 22-diki ugynevezett pártservező gyűlésen szavazatommal egyik indítványhoz sem járultam, ezen gyűlésen szerzett impresszióimról beszámoljak s ezzel ezen emlékezetes gyűlés adó- tárhoz hozzájáruljak, másrészt röviden indok- lom, miért lepek be azon párt kötelekbe, mely teged tisztelt elnöknek.

A függetlenségi és 48-as párt kilépett részének elnökéhez. Mélyen tisztelt elnök ur! Köztudomású dolog az, hogy én első teendőmnek tekintettem, midőn hazajöttem, a függetlenségi pártoknak egyesítését megkísérlni.

En az egyesülés képezte édesatyám utolsó óhájainak egyikét. Fájós szívvel vettem tudomásá t azokról a tényekről, melyek a függetlenségi párt egy részének elszakadására vezettek.

De mint egyszerű kultigja a pártnak nem hátrihattam el a veszelty és nem csökkenthetem következeit a veszeltynek, midőn előidőztetett.

Midőn ezt tettem, kérék kerem új tag- társaimat, hogy tartásik folyton szem előtt annak lehetőségét, hogy azok, kik tegnap még testvéreink voltak, — holnap ismét azok lehetnek abban a magasztos eszme kultuszában, mely hazánk függetlenségé- nek, szabadságának és boldogságának esz- méje.

A legnagyobb tisztelettel Kossuth Ferencz.

A kedivék.

A hedzira 1187-ik esztendőjében, ugyanazon a napon, a melyen Ajácsióban valami Bonaparte Károly nevű prókatornak fia született, 1769 augusztus 15-én, Kavalában, az európai Törökország egyik városkában, az ottani utkaparók, az embereséges Juszufnak is fia született.

A két fia szepen felnevelkedett. Az egyik, a prókator, elment a briennei tüzérségi iskolába mathe- matikát tanulni, majd pedig Párisba, hogy madame Sens-Gene-nek adása maradjon a mosás árval. A másik fia, az utkaparó, dohánnyal üzérkedett. De üzlete nem a legjobban ment. Beállott tehát kalotnak.

A mindenható Allah mindkettőjüknek felvite a dolgát. Mikor már valamire mentek, találkoztak egymással. Bonaparte Napoleon, Barras díroktog- rumi tag kedvence, a francia seregek fővezere és Mehemed Ali, Kusruf pasa egyiptomi helytartó a kedvence, az alban csapatok parancsnoka. A találkozás nem volt valami túlságosan szíveses. Ágyukkal üdvözölték egymást. A mikor elváltak egymástól, Bonaparte lehangoltan mondotta, hogy az alban csapatok vezére ellopja tőle a szerencsét. Mehemed Ali aga volt az első ember, a ki meg nem hátrált Bonaparte elől. Bonaparte az- után visszatért Franciaországba, hogy eláruja jöltevéjét, Barrast, és hogy a fejére tegye a fran- cizsa császári koronát. Mehemed Ali pedig vissza- ért Kairóba, hogy ő is eláruja jöltevéjét, Kusruf pasát s helyébe a helytartói székre üljön.

Értizdek mutlak. A prókator fia Szent-Ilona sziklán aludta már örök álmát, de az utkaparó fának a díceségétől és szerencsétől még egyre vashangzott a világr. Néhány évvel később a két rendkívüli ember utódai is találkoztak egy- mással. Ismét Egyiptom egy alatt. De most nem a há- boru, hanem a béke legnagyobb szerencsés alkotásának egyike hozta őket össze. Nem ágyuk dörogték, hanem megszós ágyuk durrogtak. Az egész világ észme ismét Egyiptomra fűgött, mint hetven év- ezelőtt, mikor Izmail pasa és III. Napoleon dínasztia alapító ősei, Mehemed Ali és Bonaparte Napoleon találkoztak ott. A világ alig tudott be- telni Izmail és III. Napoleon dícsősége bámulá- tával. És az idő haladtok. Egy évvel később III.

Napoleon hazátlan, földönfuto koldus volt. Tíz évvel később Izmail kedive is az volt.

De térjünk vissza az őshöz, a kavaláni utkaparó fához. Mikor Bonaparte tábornok titokban elhagyta Egyiptomot és a török meg angol seregeknek si- került az elhagyott francia sereget kiűzni a faraók országából, a mameluk-bejek ismét a török ellen fordultak. Mehemed Ali nyíltan a török pasákhöz tartott, titokban pedig a mameluk-fő- köket a pasak ellen uszította. Ő már akkor ís- zában volt a ezéljával. Arra igyekezett, hogy a két ellenfel egymást tönkretgeye, hogy azután ő annak könnyebben győzedelmeskedjék mind a kettő felett. Nyílt csatában serben hagyta pártfogóját, Kusruf pasát, akik a mamelukok fogságba ejtekék. Mehemed Ali most a győztes mamelukok ellen fordult és megveri őet. II. Mahmud szultán e hőstetteért a »hatalmas, derek és hü« Mehemed Alii mudirnak (tartományfőnöknek) nevezi ki és egyuttal Kusruf helyébe Kusrud pasát küldi Kairóba helytartónak. De Mehemed Ali 1805. augusz- tusban Kairóban utcazi zendülést támaszt és saját magát kiáltja ki a nép által helytartónak. A szultán a hatalmas alattvalót nem meri bán- tani. De az angolok egy erélyes egyiptomi kor- mánytól ottani nagyfouosságu kereskedelmi érde- keiket féltik s beleavatkoznak a dologba. Mehemed Ali most békét és szövetséget köt a mamelukok- kal és két csatában tönkre veri az angol sereget. Mire az angolok 1807-ben kivonultak Egyiptomból.

Mehemed Ali még nem érezte magát elég biz- tonsnak uralmában. A hatalmas mamelukok még mindig veszélyes ellenfelek voltak. Ekkor, 1811. március elsejére tanácskozára és békeidőnépelyre meghívott 480 mameluk-főnököt. Mehemed Ali megvívott jele valamennyi felkoccoltatta. Hasonló egy adott jele valamennyi felkoccoltatta. Hasonló parancsot adott a mudiroknak, a kik kosárszámra küldötték Kairóba a levagott mamelukfejeket. Me- hemed Ali a fejeket a cadzadella bastyán karóba huzatta. Hogy lássa a világ, hogy Egyiptomban, Mehemed Ali az ur. A szultán az ő derek, hatal- mas és hü alattvalóját pasává nevezte ki.

Ez alatt Arabiában nagy lázadás tört ki. Abdel- Vahab követői, a vahabiták, a kik Arabia hozzá- férhetetlen északkéleti részében maig is önálló bi- rodalmat tartanak fenn, állítólag az izlam eredeti

tisztaságáért, tényleg az arab nemzetiség hegemo- niáját mozgalmat indítottak a törökök ellen.

A magas portánál ravaszul kiszélezték, hogy Mehemed Alii két a vahabiták ellen külden. A két ellenség közül az egyik bizonyosan, de talán mind a kettő megsemmisül. Ez pedig mindenkép tiszta haszon a szultánra nézve. Veszélyzömb az volt, hogy Mehemed Ali pusztul el kicsiny csapa- tával, a harcizis vahabiták hozzáférhetlen sziklá- között. E miatt a porta, aliig hogy Mehemed Ali eltávozott Kairóból, Satif pasát nevezte ki egyip- tomi helytartónak. De Mehemed Ali nem esett a feje lágyára, nem is olyan udvarias ember, hogy a szultánnak szívesseget tegyen. Két nagy csatá- ban tönkreveri a vahabitákat. Azután visszatért Kairóba, elfogja és fejezettei Satif pasát. A kö- zötte és a szultán között felmerült jelentékeny félreértést így elintézte, maradt ezentul is »derek, hatalmas és hü.« Hüségét csakhamar be is bizo- nyította. Mikor a görög forradalom kiűlötte a szultán segítségére fogadott fiat, az Arabiában magát kitüntelt Ibrahim pasát. Még pedig már egyiptomi csapatok élén. Mert Mehemed Ali az alkalmazkodni, elküldötte kezdő albanokat Nubia ellen küldötte. Hadd vessenek oda. El is vettek.

Az európai hatalmak 1827-ben Navarinnál tönkretették a török hajóhadat. De a brutálisan erélyes Ibrahim pasa még egy esztendőig legyőz- hetetlenül tartotta magát Moreában, s csak alya és az európai hatalmak között kötött külön béke- szerződés után vonult vissza. Mehemed Ali tehát már mint külön hatalom kötött szerződéseket.

1829-ben, mikor Oroszország megverte Török- országot, Mehemed Ali elérkezettnek látta az időt arra, hogy a szultánnal rendezhesse régi szá- mláját. Ibrahim pasa 1832-ben benyomult Sziribiá- s egy esztendő alatt Kis-Ázsiá középegi hatolt és Koninké december 20-dikán az egész török se- reggel együtt a nagyvezéret is elfogta. A török sereg csatavertéit valami Moltke nevű német ve- zérkari szadosz készítette, a kiből negyven évvel később baraburány löm. Ibrahim nem volt Mac-Mahon. A szultán csak az európai hatalmak közbepekésé- nek köszönhető, hogy annyival menekülhetett meg, hogy Szíriát hűbérebe átengedte a győztesnek. 1839-ben II. Mahmud szultán elég erőnek gondolta magát arra, hogy leigazza hatalmas alattvalóját, a ki

Arabia nagy részét is uralmába kerítette. De a török sereg 1839. június 24-dikén Aleppo mellett teljesen megsemmisült. Meg az Amnat Kapudán pasa parancsnoksága alatt levő hajóhad is Mehe- med Ali kezébe került. Épen úgy, mint negyven évvel azelőtt a velencei hajóhad Bonaparte Napo- leon tábornok kezébe.

De az európai hatalmaknak nem volt inyére az, hogy Mehemed Ali, ki ekkor már egy nagy arab birodalmat alapított, magához ragadja a sztambuli szultánút a hatalmat és az egész mohamedán világ fölött a fűgéságot. Nem túrhették, hogy a kaválni utkaparó fia zászló alá tömörítse az egész arab fajt és egy újabb arab elvacozót in- dítson meg, melynek világotérmeti hordereje kiszá- mitatlanul lett volna, épen olyan, mint a közép- korban a Kalifáé. Hogy ezt megakadályozzák, osztrák, orosz és angol hadak megszállották Szíriát, az angol hajóhad pedig Egyiptom partjait. Mehe- med Ali kénytelen volt békét kötni. De annyit még is elert, hogy a hatalmak őt és utódait Egyiptom független alkirályának ismerték el, azzal a kikötéssel, hogy tartozik Törökországnak évi 60000 tacsnyoi (három millió arany forint) tribu- tumot fizetni.

Mehemed Ali most országa belügyei rendezé- séhez fogott s a hadsereget, közigazgatást és igaz- ságszolgáltatást javította. De erős szellemé élete nagy igzalmai után elborult. 1848-ban megörlt. Egyetlen fia, Tuzun pasa, a vahabita hadjártaiban elesett s így az uralkodás fogadott fiara, az 1789-ben született Ibrahim pasára szállott át, a ki pályáját a vahabiták legyőzéssel kezdte meg. Később mekka és medinai pasa löm. Mehemed Ali 1810-ben egyiptomi főhadvezérre nevezte ki s Ibrahim ekkor az egyiptomi sereget újjászervezte. Valamennyi háboruban, mit Mehemed Ali ezentul vívelt, Ibrahim pasa volt a fővezér. Ibrahim pasa csak néhány hónapig uralkodott. Mar trónralépte- kor betegkedett. Csak is annyi ideje volt, hogy utódjára Mehemed Ali unokáját, a Tuzun pasa fiat, Abbas pasát jelölje ki utódjává.

Abbas pasa volt eddig az egyetlen egyiptomi alkirály, a ki semmit sem tett országa érdekében, sőt az anyagi romlás felé kezdte vezetni. Szeren- csére nem sokáig uralkodott. 1854-ben meghalt, valószínűleg mérég által. Utódja Mehemed Ali har-

madik fogadott fia, Saïd pasa volt, aki erőlyesen hozzá fogott Egyiptom gazdasági élete felvirágoz- totásához. Ő építette az országban az első vasutat s alapította az első gázrákat. Az ő neve a Leseps nevelvett együtt elválaszthatatlanul hozzá van kötve a szuezi csatornához, a mely az ő áldozatközsége és támogatása nélkül talán sohasem létesült volna. Saïd pasa 1863-ban halt meg. Utódja Izmail pasa löm, a ki atyjától, a nagy Ibrahim pasától annak langetést örökölte. Párlatlan a világörtételeben az az óriási haladás, mely Egyiptomban Izmail pasa uralkodásának első tíz évében beállott. Kimerítően ismertük néhány nap előtt ennek a rendkívüli uralkodónak életét. Óriási sikereit és csufos buká- sát, ha nem ismételjük. Csak ki akarjuk emelni, hogy bukásának okat nem ő benne kell keresni, hanem abban a különös helyzetben, melyben Egyiptom, földrajzi fekvésénél és kereskedelmi fontosságánál fogva, örökké volt és talán örökké is lesz.

Izmail pasa utódja, fia, Taufik pasa, épen úgy, mint atya is, szintén Párisban nevelkedett. Az ő állaspontja roppant kényes volt. Örökönie kel- lett, hogy a gamköcsök, melyet Anglia és Fran- cziaország egy-egy »commissair general« által Egyip- tom fölött gyakoroltak, még pedig annyira, hogy tényleg ők kormányozták az országot, az egyip- tomi miniszterium pedig az ő végrehajtó közegük, ne menjen által végelesített idegen-uralomba, a mely felé Anglia folyton tereli az országot. Taufik pasa e miatt nem sokat tehetett országa érdeké- ben. Legfeljebb annyit, hogy takarékoskodott. Ezt pedig meg is tette.

Mikor két év előtt meghalt, utána a trónra első ezöltt fia, a Bésben nevelkedett Abbas pasa lépett. Ő is csak keveset tehet országáért, mert Anglia minden hatalomtól tényleg megfosz- totta. Egyiptomnak csak úgy lehet reménye le- tenni magáról az idegen uralom, ha Anglia valami nagy háborúba keveredik és abban vereséget szen- vedj Addig a harcizis, fejlődésképes araboknak viselőnk kell az idegen jarmot, és ki kell magok- ká szilpolyoztatni a kapzsi angolok által.

Soós Antal.

